

דבר העורך

סגולה לאריכות ימים

סוד החיים בקופנהגן: מבואר בגמ' (ברכות דף ת.א) אמרו רבני יוחנן יש סבי בבבל, תמה הרי **כתוב** (דברים ל"א פסוק כא) לַמֶּעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וַיְמִי בְּנֵיכֶם עַל הָאָדָמָה, אבל בחוצה לארץ לא, כיון דאמרי ליה מקדמי ומחשכי לבי כנישתא, אמר היינו דאהני להו. כדאמר רבי יהושע בן לוי לבניה, קדימו וחשיכו ועיילו לבי כנישתא, כי היכי דתורוכו חיי.

הרי מפורש בגמ' שלהגיע מוקדם לבית הכנסת, הוא סגולה לאריכות ימים.

בתאריך ט"ז חשוון תשפ"ה נסתלקה לבית עולמה, בשביבה טובה, האשה הצדקנית **מרת מרים קסטנר** ע"ה, שהיתה דמות של הוד קדומים, וזכתה לבן נין. נולדה לפני המלחמה בק"ק קופנהגן אשר במדינת דנמרק, בת הר"ר **אליעזר קורצוויל זצ"ל**.

העובדה ידועה בקרב משפחת קורצוויל שבניה ובנותיה זוכים להאריך ימים בגילאי 90-100 כפי שהיה אצל אמה, ודודה אחי אביה, ודודותיה אחיות אמה, שכולם זכו לברכת החיים באופן מיוחד.

גם אבי משפחת יעקובזון מבני קהילת קופנהגן, זכה להאריך ימים עד קרוב לגיל מאה, ומוחזק אצל בני משפחת יעקובזון, הסוד של בני קהילת קודש קופנהגן שזוכים לאריכות ימים מיוחדת, כי היה אצלם מנהג קדוש חוק ולא יעבור לבוא לתפילה חמש רגעים לפני המזן, ובזכות זה זכו כולם לאריכות ימים מופלגת עד גיל 90-100.

פעם הסתלקו בזה אחר זה שנים מבני הקהילה בגיל 75 שלא הקפידו על מנהג זה, וערכו בקהילה עצרת חיזוק על מנהגם הקדוש להגיע מוקדם לתפילה, עקב טילוק שני "צעירים" טרם עת.

ומכאן תצא הקריאה, גם אם לא זכינו לדרגת חסידים הראשונים לשהות שעה אחת קודם התפילה, לפחות נקדים 5 דקות קודם התפילה לזכות במעלה זו. קל וחומר הזוכה להיות מעשרה ראשונים, שנוטל שכר כולם (גיליון 'עינינו גל' 453 פרשת חיי שרה תשפ"ה).

ברבכת התורה
עקיבא יוסף לוי

נושא הגיליון

'מה נחשב תפילה במנין'

א צענטער... א צענטער...

תקציר הסדרה: בנושא 'תפילה בציבור', גיליון מספר 455 'חובת תפילה בציבור', גיליון מספר 456 'הפסד ממון לתפילה בציבור', גיליון מספר 457 'מעלת תפילה בציבור', הגיליון הנוכחי מספר 458 'מה נחשב תפילה במנין', גיליון מספר 459 'מנין חזון איש', גיליון מספר 460 'כמה צריך למנין'.

בהמשך לגיליונות הקודמים, יתבאר בגיליון הנוכחי, מה יעשה האדם כדי להחשיב את תפילתו כתפילה בציבור ממש, לפי חילוקי הדרגות דלהלן, ובגיליון הבא בנושא 'מנין חזון

למען יברכך

לבקשת רבים יתקיים
בס"ד שיעור מיוחד הלכה
למעשה בנושא

מניעת איסורי ריבית

לאור העדכונים והשינויים
במעריכות הבנקאיות

השיעור יתקיים ע"י
הגאון רבי מנחם וינר שליט"א
ראש בית ההוראה לענייני ריבית

השיעור יתקיים בעריה בנושא: **שבת פרשת תולדות**
כ"ט בחשוון תשפ"ה בשעה 21:00
בבית הכנסת תפארת ישראל
רח' ארזי קלנר 11 (במגדורת של רחוב ברזיל 100) קריית יובל ירושלים

נושא השיעור:
אין עושים היתר עניקה ומותרין [מול הבנק או מול גורם אחר] | ומפני שיש חשש ריבית
בהמשאלה ממש מיד שיהי' התקנת בניין של המגורים | תחת בנין המגורים, כיצד לטעון הספק
אחר בחברת החשמל ללא שטח ריבית? | ויחסון לכל ילד, ומסלולי פנסיה שפרים ומותרים |
המרת טכנוג'יה וזול לא שטח איסור ריבית? | ומדוע לפני שישנו ביטול והיתר חמשת יביתים |
רכישת נדב"ר בתשלומים ללא שטח ריבית? | כיצד לאפשר קניית קונוק וחלבי המגורים.

הילכתא
דעתו של חתם סופר

בניחוד לשפתנו השיעור
יפת לרובם מנוח טעמים בהחלט ריבית במסגרת מיוחדת.

כסוף השיעור תורה עמדה בחינם לבידיקת כשרות במטלרולים פנסיה ויחסון לכל ילד
בביטוח לאומי, רצוי להצטייד בתו, וספס

השיעור מתקיים באמצעות **ועד יידי הילכתא**
עלויות השיעור נתרמו באדיבות 'בית ההוראה לענייני ריבית'
יחד יחד לטוב בדיקת כשרות לקרינת קיימות באמצעות ארטון
ויחסון כספי

אם אין מקום און יחיד - להקדשות הנחוצות לזכות ולשילוחם הרב יוסף ורסלי 053-302-6004

ועורר על כך **ביסוד ושורש העבודה** (שער יא פרק ב) שראוי לזוהר להתחיל תפילת שמונה עשרה עם הציבור בכל המועדים וכל שכן בראש השנה, כך אפילו אם מאריך בשמונה עשרה כמה שעות אחרי שסיימו הציבור תפילתם נחשב כולו תפילה בציבור.

מגן אברהם: וחיידשו **הגרי"ש אלישיב זצ"ל** (יבקשו מפיהו חלק ד עמוד שטז שכב שכג, פניני תפילה עמוד קכב, אשרי האיש עמוד קיט), **והגר"ח קניבסקי זצ"ל** (דעת נוטה חלק א עמוד רג תפילה אות לח והערה 35), **והגר"ר בצלאל שטרן זצ"ל** (ש"ת בצל החכמה חלק ד סימן ג), **והגר"ר בנימין זילבר זצ"ל** (אז נדברו חלק ד סימן טז בהגהה), **והגר"ר שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל** (הליכות שלמה פרק ח סעיף ז), למרות שלכתחילה צריך להתחיל ביחד ממש, אבל גם אם לא התחילו ביחד ממש, כל זמן שהציבור עדיין אווז בברכת אבות, מסתבר שיש עדיין את המעלה של מתחיל עם הציבור ביחד, כיון שהציבור עסוק בברכה הראשונה שהוא התחלת התפילה.

והוסיף הגרי"ש, שאפילו אם הספיק לומר רק את המילים ד' שפתי תפתח, או את המילים כי שם ה' אקרא, כאשר הציבור אווז בברכת אבות, כבר נחשב שהצטרף עמהם.

סוף עם הציבור: חידוש גדול מבואר **במגן גיבורים** (אלף המגן סימן צ ס"ק טז) בשם **הר"י** הטעם שאסור להתחיל שמונה עשרה לפני הציבור, כי צריך להתפלל עם הציבור, ומספיק לכך אם מתחיל או מסיים את התפילה עם הציבור (פר"ח סימן סח בתשובה).

וכתוב **בפרי חדש** (סימן תצו סעיף כה) שהוא היה בן ארץ ישראל ושהה ביום טוב שני של גלויות בקרב בני חו"ל, התחיל שמונה עשרה של תפילת חול, לפני הציבור שמתפללין של יום טוב, כדי שלא ישימו לב שמתפלל של חול, שהאירכות אחרי שכולם מסיימים, יש בו היכר יותר מההתחלה.

ולדעת **הגר"ר עקיבא משה שיינברגר שליט"א** (בהוראה לרבני הילכתא) יש לדייק מפשטות דברי הפרי חדש, שנחשב תפילה בציבור גם אם התחיל לפני הציבור, כיון שסיים עם הציבור, וכמו שסוף התפילה שאינה בציבור נגדרת אחר תחילת התפילה שהיתה בציבור, הוא הדין להיפך שתחילת התפילה שלא היתה בציבור נגדרת אחר סוף התפילה שהיתה בציבור. והביא מדברי **הגר"ח חיים בריס זצ"ל** שפירש כך את לשון התפילה בברכת שמע קולנו, כי

איש' יתבארו האופנים שאינם נחשבים תפילה בציבור ממש, ומכל מקום יש להם מעלה מסוימת בדומה לתפילת ציבור.

1. להתחיל עם הציבור כאחד

דרגה ראשונה: עיקר החיוב של תפילה בציבור הוא להתפלל שמונה עשרה עשרה אנשים יחידים ביחד. וכמבואר **במשנ"ב** (סימן צ ס"ק כח), בשם **החיי אדם** (כלל יט אות א), שעיקר תפילה בציבור הוא תפילת שמונה עשרה, שיתפללו עשרה אנשים גדולים ביחד, ולא כמחשבת טעות ההמון שמספיק לשמוע קדיש וקדושה וברכו במנין, ומסתפקים במה שיש עשרה בבית הכנסת, ולכן חוב על האדם למחר לבוא לבית הכנסת, כדי שיתפלל שמונה עשרה עם הציבור. ויש דרוגת בתפילה ביחד, לכתחילה צריך להתחיל שמונה עשרה עם עשרה אנשים ביחד ממש, (ואולי תוך כדי דיבור), ויש אומרים שאפשר להצטרף עד סוף 'ברכה ראשונה'.

לא לפני ולא אחרי: נפסק **בשו"ע** (סימן צ סעיף י) שאסור להקדים ולהתחיל שמונה עשרה לפני הציבור. וביאר **המשנ"ב** (ס"ק לד) בשם **האורחות חיים** שאם מתחיל קודם, נראה כמבזה את הציבור.

מבואר **במשנ"ב** (סימן סו ס"ק לה), שהתריע על הנהגים להתמתן ב'שירה חדשה', כדי לענות אמן על ברכת 'גאל ישראל' של הש"ץ, וצווח על כך שאין לענות אמן באמצע ברכות קריאת שמע. והוסיף בשם **האליה רבה** (ס"ק יג) סיבה נוספת למנוע מכך, כי לכתחילה ראוי להתחיל תפילת י"ח עם הש"ץ והקהל ביחד. וסיים המשנ"ב הנכון לעשות כמו שכתב **המגן אברהם** לסיים עם הש"ץ בשוה, כך אינו מחויב לענות אמן. או כעצת **הלבושי שרד** (על המג"א ס"ק י) שיתחיל שמונה עשרה מעט קודם הש"ץ, ויאמר ד' שפתי תפתח, שבזה המעט אין קפידא שאין ניכר הקדמתו.

יותר מזה מבואר **בפרי מגדים** (אשל אברהם סימן קט ס"ק ב), הובא **בביאור הלכה** (סימן קט ד"ה הנכנס). לגבי האם עדיף תפילה במנין או עניית אמן היא שמייה רבא, שאם לא יכול להתחיל ממש ביחד עם הציבור, עדיף לענות אמן יהא שמייה רבא, שלא תפלת צבור גמורה מקרי מאחר שלא התחיל עמהן בשוה, אך אם מתחיל איתם ביחד ממש, זה עדיף מלענות אמן יהא שמייה רבא.

הרי לנו מדברי המשנ"ב, שעיקר הדין הוא להתחיל ביחד ממש, והקדמה של ד' שפתי תפתח נחשב עדיין ביחד. ויותר מכך כתב **ביד אליהו** (פסקים סימן ז בהג"ה) שתפילה בציבור הוא רק כאשר מתחיל ביחד.

מאריך בתפילתו: חקר הביאור הלכה (סימן קט ד"ה הנכנס), לגבי אדם שהתחיל עם הציבור וטבעו להאריך בתפילתו ולא יספיק קדושה, מצד אחד יתכן שאסור לו להתחיל בתפילה, מאידך יתכן שהמתחיל בשווה עם הציבור כעת חל עליו חיוב תפילה בציבור, ועדיין לא חל החיוב של עניית

קדושה, ויתחדש רק אח"כ ואז יהיה אנוס. ואינו דומה לאדם שאינו מתחיל בשווה עם הציבור, שאסור להתחיל אם לא יספיק קדושה, כיון שאינו תפילת ציבור גמורה כמבואר בפרי מגדים. וסיים שצריך לעיין בכללי "אין מעבירין על המצוות".

ותמה **החזו"א** (תשובות וכתבים סימן לה, מעשה איש חלק ה עמוד ט) על הספק של הביאור הלכה, שמסברא ברור שאם מתחיל עם הציבור, לא צריך להמתין בכדי להספיק קדושה, ומותר לדלג פסוקי דזמרה כדי להתחיל עם הציבור שהוא עיקר הדין, ורק כאשר מתחיל באיחור נאמר הדין של המתנה.

4. יחיד מצטרף עם הש"ץ

דרגה שלישית: להתחיל עם הש"ץ, ולהתפלל מילה במילה עם החזן (שו"ע סימן קט סעיף ב), והיא דרגה פחותה מלהתחיל שלא ביחד עם הציבור (דעת נוטה חלק א עמוד רנה בשם החזו"א).

לכתחילה לא עם הש"ץ: לדעת הרמ"א (סעיף ב) וכן נוקט **המשנ"ב** עדיף להמתין עד אחר קדושה, מאשר להתחיל עם הש"ץ, ופירשו **המ"א** (ס"ק ט) **והלבושי שרד** (ס"ק יא) משום שצריך לשמוע 'נקדש' מהש"ץ, ורק באופן שחושש שאם ימתין לענות ולשמוע הדברים המעכבים יעבור זמן תפילה (משנ"ב ס"ק ד), או שעומד בתפילת שחרית וחושש לשהות זמן מרובה בשירה חדשה (משנ"ב ס"ק יד), או שאם יתחיל אחרי קדושה יפריע לו לכוונת התפילה (משנ"ב ס"ק יד), רשאי להתחיל ביחד עם השליח ציבור שאומר חזרת הש"ץ.

לכתחילה עם הש"ץ: מאידך לדעת **האליה רבה** (מובא במשנ"ב ס"ק יד), וכן נוקט **הלכה החזו"א** (או"ח סימן יט ס"ק ז), יכול אפילו לכתחילה להתחיל עם הש"ץ, ולא ימתין עד אחרי קדושה ויתפלל לבדו, כי המתפלל עם הש"ץ הוא תפילת הציבור ממש.

והוסיף **הביאור הלכה** (סימן קט סעיף ב ד"ה אם), שגם לדעת **האליה רבה**, אם התחיל לפני הש"ץ והאריך הרבה

כורע, נראה ככופר במי שחבריו משתחווין לו (רש"י ברכות דף כא: ד"ה רב הונא).

להלכה נפסק **בשו"ע** (סימן קט סעיף א), שאסור להתחיל שמונה עשרה עד שיהיה בטוח שיספיק לענות קדושה, קדיש, ומוזים. **והרמ"א** מוסיף גם אמן של הק-ל הקדוש ושומע

תפילה. ומוסיף **המשנ"ב** (ס"ק ה) שצריך להספיק גם ברכו. ולגבי אם שמע כבר או עתיד לשמוע, קדושה, וברכו אין צריך להמתין, אבל במוזים צריך להמתין משום הטעם שנראה ככופר.

ובקדיש נחלקו הפוסקים מה הדין אם שמע כבר, לדעת **המגן אברהם** ו**האחרונים** צריך להמתין כי קדיש אין לו קצבה, ולגבי הקדישים שאחר עלינו יתכן שלא צריך להמתין. ולדעת **הדרך החיים** ו**החיי אדם** אם כבר שמע קדיש וענה אמן יהא שמיה רבה, לא צריך להמתין.

כלומר, כאשר אדם מתחיל עם הציבור ממש אין לו תנאים בצורת התפילה, (כמבואר הלהן בספק של הביאור הלכה, ותמיהת החזו"א על ספקו), אולם כאשר אדם מתחיל כאשר הציבור כבר באמצע התפילה, למרות שעדיין נחשב תפילה בציבור, כיון שאינו בדרגה העליונה של תפילת ציבור ממש, לכן יש תנאי מיוחד שלא יפסיד את הדברים דלהלן, ואם אינו יכול להספיק להגיע עד אלקי נצור, שלא יתחיל וימתין עד אחרי חזרת הש"ץ.

ואלו הן: 1. קדושה. 2. אמן של הק-ל הקדוש. 3. אמן של שומע תפילה. 4. מוזים. 5. אמן יהא שמיה רבה של קדיש שלם שבסוף התפילה. 6. ברכו. 7. ברכת כהנים (אגרות משה או"ח חלק ד סימן כא אות ב). 8. קריאת התורה (ערוך השלחן סימן קט סעיף ז).

וכתב **בחוט שני** (נושאים שונים עמוד קצט) שאפילו אם יש עשרה שמאחרים ומתחילים יחד, לא יתחילו אם הם לא יספיקו לסיים קודם שיגיע הש"ץ לקדושה. וחידיש בחוט שני, שאם התחיל פסוקי דזמרה עם הציבור, והתעכב בתפילתו ולא הספיק להתחיל שמונה עשרה יחד עם הציבור, הוא לא חייב להמתין שאינו בכלל הדין של 'מאחר' לבית הכנסת, והוסיף שתלוי כמה התעכב. ועל דרך זה חידש בחוט שני, שאם התחיל עם הציבור כדיון, וטעה בתפילתו ועליו לחזור לראש התפילה, אין עליו את הדין של חיוב המתנה.

כי באמת אינו נחשב ציבור, רק כאשר מתחילים ביחד, ודוחק עוד שזה גם כוונת החזו"א שאינו בכלל תפילה בציבור.

מאיידך כתב **בשבט הלוי** (חלק ד סימן יא), ברור שאלו הם דברי החתם סופר, וכוונת החתם סופר שנקרא תפילה בציבור, שעיקר התקנה שכולם יתפללו יחד, אך גם יחיד שאיחר לתפילה יכול להתפלל עם הש"ץ ונחשב לו תפילה בציבור.

כלומר, שגם לפי החתם סופר שמעלת תפילה עם הש"ץ נעלית יותר, מכל מקום החיוב הוא להתפלל עשרה יחידים ביחד שאין אומרים בה קדושה, ואחריה יש תפילה נעלית נוספת שהש"ץ מתפלל תפילת ציבור בעצם שאומרים בה קדושה, ואותה תפילה היא הדרגה הגבוהה ביותר שכל מהותה היא תפילת ציבור, ואינה דומה לתפילת לחש שהיא עשרה יחידים שהתאגדו ביחד, והסיבה של התקנה היתה כדי להוציא את שאין בקיאיין אבל למעשה יש כאן דרגה גדולה יותר בתפילה, שהרי אומרים קדושה רק בחזרת הש"ץ ולא בתפילת הלחש.

וחידש **בתשובות והנהגות** (כרך א סימן ק) שדברי החתם סופר שייכים רק כאשר עשרה מתפללים שומעים ומכוונים כל מילה, נחשב תפילה בציבור, ועדיף יותר מתפילה בציבור, כי בתפילת לחש לא מתפללים מילה במילה ביחד, ורק העת רצון נמשך לכל התפילה, אבל בזמננו לא מצוי שעשרה מכוונים לכל מילה שהש"ץ אומר, למרות שיש מעלה גדולה לתפילה עם חזרת הש"ץ, מכל מקום לא נחשבת כתפילה בציבור.

6. דינים למתפלל עם הש"ץ

יש לחקור, האם צריך לאחוז יחד עם החזן מילה במילה, או מספיק שהוא באופן כללי ביחד. והאם אומר לדור ודור. והאם צריך להגיד בנוסח של החזן (אשכנז / ספרד), או שיכול להגיד את הנוסח שלו. ומתי יגיד עננו?

קדושה: המתפלל יחד עם חזרת הש"ץ, מבואר **בשו"ע** (סימן קט סעיף ב) ו**במשנ"ב** (סימן קט ס"ק יא, יג, יז, סימן קכד ס"ק ט) שיאמר את כל נוסח הקדושה עם הש"ץ גם נקדש / כתר / נעריצך ולדור ודור עד הקל הקדוש, ומאתה חונן והלאה יתפלל בפני עצמו בתנאי שיכול להספיק ולגמור לפני שהש"ץ יגיע לשומע תפילה, ואם לא יספיק,

עד שהגיע הש"ץ לקדושה, לא נכון לומר קדושה עם הש"ץ. וכן להיפך שהתחיל אחר הש"ץ, וכיון שהאריך הש"ץ הגיע לקדושה, אינו מותר רק דיעבד. אלא אם כן אין לו אפשרות אחרת לשמוע קדושה.

מטעם אחר נוקט **בלבושי שרד** כשיטת **האליה רבה**, והאריך בזה **באגרות משה** (או"ח חלק ג סימן ט), שכל סברת **הרמ"א** שלא יתחיל עם הש"ץ זהו מחמת שצריך לשמוע נקדש מהש"ץ, אבל בימינו שהמנהג שאומרים כל הקהל 'נקדש', ממילא אפשר לכתחילה להתחיל יחד עם הש"ץ.

5. גדר המעלה

יותר מציבור: מבואר **בליקוטי שו"ת מהחתם סופר** (סימן ג) שיחיד המתפלל עם הש"ץ הוא עיקר תפילה בציבור, כי כשכל אחד מתפלל לעצמו זה נקרא תפילת יחידים, ורק כשאחד מוציא את כולם זה נקרא תפילת ציבור, אלא שמכיון שלא כולם יכולים לכיון עם הש"ץ, לכן תיקנו שכל אחד יתפלל לעצמו.

כמו ציבור: ומבואר **באשל**

אברהם (בוטשאטש סימן נב ס"ק א) שלענין תפילה בציבור מועיל להתפלל עם הש"ץ, כשיש תשעה שעונים לש"ץ ומכוונים לברכותיו. וכן לדעת **החזון איש** (או"ח סימן יט ס"ק ז, שונה הלכות סימן קכד סעיף ט, דעת נוטה חלק א עמוד רנה) תפילה עם הש"ץ נחשבת כמו

תפילה בציבור, רק שמפסיד חזרת הש"ץ, ועדיף להרויח את התפילת ציבור מאשר לשמוע חזרת הש"ץ.

קצת פחות מציבור: לדעת הג"ר **שלמה זלמן אירבאך זצ"ל** (הליכות שלמה תפילה פרק ח סעיף מא) נחשב תפילה בציבור, אבל הוא שני בדרגה לתפילה בציבור ממש, שהוא המעלה העליונה של תפילת ציבור.

קצת עדיף מיחיד: לדעת **הפרי מגדים** (אשל אברהם סימן נב ס"ק א) ו**השלמת חיים** (סימן קל), ו**האגרות משה** (שו"ת אורח חיים חלק ג סימן ד, ט), עיקר התפילה בציבור הוא בתפילת לחש של עשרה יחידים, אבל יחיד שמתפלל עם הש"ץ בשווה, אינו בכלל תפילה בציבור אלא שיש לו מעלה מסוימת יותר מתפילת יחיד, כי יש כאן רבים שעוסקים בתפילה ביחד. וחידש באגרות משה, שהתשובה המיוחסת לחתם סופר, אינה מהחתם סופר והוא שיבוש שנכנס לשם,

ולדעת הציץ אליעזר (חלק יג סימן נא) אם התחיל יחד עם הש"ץ, לא צריך למהר לגמור, ויענה אמן אחר פסוקי ברכת כהנים כמו הש"ץ שרשאי לענות אמן על הפסוקי ברכת כהנים אם מובטח לו שלא יתבלבל, אבל כשמתחיל לפני הש"ץ או אחריו, תלוי במחלוקת הב"ח והט"ז. כמבואר בא"ר ובפרמ"ג, ולמעשה שב ואל תעשה עדיף וישתוק.

8. מה עדיף למעשה?

ארבע דרגות: הורה החזון אי"ש להג"ר יחזקאל ברטלר **צ"ל** (עדות בנו הג"ר חיים שליט"א), שיש ארבע דרגות בתפילה בציבור, א. להתחיל שמונה עשרה, כאשר יש עשרה שמתחילים להתפלל. ב. להתחיל שמונה עשרה כשיש עשרה שכבר מתפללים. ג. להתחיל שמונה עשרה עם תחילת חזרת הש"ץ שיש עשרה שמקשיבים. ד. להתחיל שמונה עשרה תוך כדי חזרת הש"ץ שיש עשרה שמקשיבים, והחידוש בה, שעדיף להתחיל באמצע תפילת לחש עם הציבור, מאשר להמתין לתחילת חזרת הש"ץ.

ולדעת הג"ר נתן קופשיץ שליט"א (בהוראה להג"ר מרדכי הלוי פטרפרוינד שליט"א) מי שאיחר לתפילה והגיע לשמונה עשרה כשהציבור היו באמצע התפילה, ולא יספיק לסיים תפילתו עד שיגיעו לקדושה וכו', דמדינא אסור לו להתחיל שמו"ע עד אחר קדושה וקדיש וכו', כמבואר ב**שו"ע** (סימן קט סעיף א), מכל מקום אם הדבר יפריע לכוונתו עדיף שבכל אופן יתחיל מיד להתפלל שמונה עשרה. ובימינו בדרך כלל זו המציאות, שהכוונה מתבלבלת בקלות, וכל שינוי מהרגילות עלול להפריע לכיון. ולכן עדיף להתחיל ולהתפלל למרות שלא יסיים עד קדושה. והשו"ע מדבר באדם שגם אם ימתין עד אחר קדושה וקדיש וכו' יוכל להתפלל כהוגן אחר כך, אך במציאות כיום עדיף שלא להמתין, ד"תפילה" עדיפה על קדושה וקדיש וכו'.

ומהאי טעמא נראה שבזמנינו עדיף שיתפלל בבית הכנסת, ואין צריך לצאת ולהתפלל בעזרה כמש"כ המ**שנ"ב** (סימן קט ס"ק א). כיון שגם זה יפריע לכוונה. ובפרט שכשיתפלל בפנים ירויח שיוכל לשתוק ולשמוע קדושה וקדיש באמצע שמונה עשרה.

מאידך לדעת הג"ר **צבי ובר שליט"א** (בהוראה לרבני הילכתא), חידוש כזה צריך מקור לאומרו, ומנא לנו שבזמן המשנ"ב כיוונו יותר מאשר היום, והרי המשנ"ב לא כתב היתר זה. והוסיף, מי שמתחיל עם הש"ץ ואומר איתו מילה במילה נחשב בתפילה בציבור, אולם אם הצטרף לש"ץ רק אחרי קדושה ואינו אומר מילה במילה עם הש"ץ, לא נחשב שהתפלל בציבור.

צריך להתפלל עם הש"ץ 'שומע תפילה', ויכרע כאשר החזן יאמר 'מודים'. ולדעת האשל אברהם (בוטשאטש מהדורה תנינא סימן קט), יאמר אתה קדוש, ולא יאמר לדוד ודוד.

מאידך הביא המ**שנ"ב** (ס"ק יג) שלדעת המגן גיבורים וכן משמעות האילה רבה גם אחרי קדושה עדיף להתפלל את כל התפילה מילה במילה עם הש"ץ, מאשר לסיים לפני הש"ץ, כך אינו מפסיד את האמנים של חזרת הש"ץ, שפטור מלומר אמן כמו הש"ץ, וישחה יחד עם הש"ץ. עוד כתב המ**שנ"ב** (ס"ק יא) שבתענית ציבור לא יאמר 'עננו' יחד עם הש"ץ, אלא יאמרנו ב'שומע תפילה'.

והורה הגר"ח קניבסקי **צ"ל** (דעת נוטה עמודים שעא שעב, אשי ישראל פרק לג הערה יט) המתפלל עם הש"ץ רשאי לומר את הקדושה בקול, ומותר להגביה את רגליו כשאומר 'קדוש קדוש'. ואם הש"ץ אומר קדושה בלחש, ישתדל להגיד יחד עם הש"ץ כפי מה שמשער שהש"ץ אומר כעת. ואם הש"ץ מתפלל מהר, יכול להתפלל מאחרי 'אתה קדוש' יותר לאט ולא בדווקא עם הש"ץ מילה במילה, למרות שלא יספיק לומר 'מודים' עם הציבור. ואם הש"ץ ממחר אפילו בברכות הראשונות, יכול להתפלל לאט אף שלא יגיע לקדושה עם הש"ץ כיון שהתחיל בביתר.

ולגבי נוסח התפילה, לדעת הגר"ח קניבסקי (דעת נוטה עמודים שעא שעב) עד אחרי קדושה והקל הקדוש יתפלל כמו הש"ץ, ומאחרי קדושה יתפלל כמו הנוסח שלו. ולדעת הגר"ש"ז אוירבאך (הליכות שלמה תפילה פרק ח עמוד ק"ז דבר הלכה אות סד) גם לאחר הקדושה בכל סדר השמונה עשרה עדיף להתפלל כמו נוסח הש"ץ.

7. ברכת כהנים

ולגבי לענות אמן אחרי פסוקי ברכת כהנים, לדעת הגר"ש"ז אויערבאך **צ"ל** (שיח הלכה חלק ב עמוד 13) והגר"ב **צ"ל** אבא שאול **צ"ל** (אור לציון חלק ב פרק ח תשובה יא), והגר"ע יוסף **צ"ל** (יביע אומר חלק ז סימן יב), רשאי לענות אמן בברכת כהנים ואין זה הפסק, כמבואר בדברי רבי אברהם בן הרמב"ם (שו"ת הרמב"ם).

מאידך לדעת החזו"א (דינים והנהגות פרק ה אות לא, דעת נוטה עמוד שעג, קונטרס הזכרונות סימן ח אות סג), והשבט הלוי (חלק ג סימן טו אות ג), אסור לענות אמן בברכת כהנים משום הפסק, וישתוק וישמע הברכות. והוסיף החזו"א שאינו חייב לשתוק ולשמוע, אלא שיעשה כרצונו, ואם מפריע לו כוונת התפילה רשאי להמשיך כדרכו.

"סיכון מוגבר" - כהלכה

חלק מעדכון 'גלאט הון' 15 חשון תשפ"ה - ניתן לקבל את העדכון המלא במערכת הילכתא

נכון להיום מפוקחים בכשרות 'גלאט הון' - ועד ההלכה להשקעות וקרנות שע"י דיניי ביה"ד הגר"ש ואזנר והגר"נ קרליץ צוק"ל שתי רמות של מסלולים:

א. מסלולים הנקראים 'מסלול הלכה' - והוא המהודר ביותר, שמן הדין אינו זקוק להיתר עיסקא.

ב. מסלולי 'סיכון מוגבר' הנקראים 'מחקה' או 'עוקב' מדד S&P 500 שהוא מבוסס על היתר עיסקא.

השינויים: כעת מעדכנים ב'גלאט הון' על שינויים ברמת הכשרות בתכניות 'חסכון לכל ילד' - מסלול הלכה, בשלש החברות שבפיקוחם:

- חברת 'מיטב דש' שינתה את מסלול 'חסכון לכל ילד' ממסלול הנקרא מסלול הלכה - למסלול מחקה מדד S&P 500.

- חברת 'הראל' תשנה בעוד כחודש (בתאריך 1.1.25) את מסלול 'חסכון לכל ילד' - הלכה' למסלול בסיכון מוגבר המקביל למסלולי S&P 500.

- בזה מצטרפות חברות אלו למסלול הלכה בחברת 'אינפיניטי' שגם בעבר היה בסיכון גבוה (לא חל בו שינוי מיוחד כעת).

על אף הדמיון בחלק הכלכלי, יש הבדל גדול בין החברות בחלק ההלכתי, כאשר במסלול של 'מיטב דש' (וכן חברת 'אינפיניטי') מעתה יש צורך להסתמך על היתר עיסקא פרטי של בנקים וחברות, הן משום שחלק מהכסף החברה מלווה בריבית לחברות (הנקרא בלשון המקצועית "רכישת אגחי"ם"), והן משום הריבית הבנקאית על רוב הכסף השוכב בפועל בבנקים.

ההיתר עיסקא במסלולים אלו הוא פרטי. אופן החיתום על היתר עיסקא פרטי הוא דרך מכשירי 'קהילות', 'נדריס פלוס', או באמצעות פניה ל'מכון היתר עיסקא למהדרין': sl5742214@gmail.com.

לעומתם מסלול 'חסכון לכל ילד' - הלכה' בחברת 'הראל' נשאר כבעבר ללא צורך בהסתמכות על היתר עיסקא.

מי שאינו רוצה להסתמך על היתר עיסקא על פי הוראת הגר"נ קרליץ זצ"ל שלא להשקיע כספים בגופים שאינם שומרי תורה על סמך היתר עיסקא יכול להעביר את 'החסכון לכל ילד' לחברת הראל.

לתשומת לב: במסלולי פנסיה, גמל, השתלמות וכדומה, לא חלו שינויים, ובהם מסלולי ההלכה המוכשרים ע"י גלאט הון אינם נזקקים להיתר עיסקא, לעומת המסלולים מחקי המדד של גלאט הון מסתמכים על היתר עיסקא פרטי.

לעדכונים מפורטים, ולקבלת טפסים להעברה להראל, ניתן לפנות ל'גלאט הון': gh025715571@gmail.com

התודה והברכה לרבני 'גלאט הון' העוסקים תמיד במלאכת הקודש של הכשרת המסלולים, ובפרט כעת בעמלם יחד עם ארגון 'בְּנֵי קָל' על הכשרת המסלול ב'הראל' ביגיעה רבה שלא על מנת לקבל פרס.

ניתן לברר בקלות באיזה קופה הילדים נמצאים, בחיוג למוקד ביטוח לאומי 6050*

- הכתבה אינה מהווה ייעוץ ואין אחריות על טיב ההשקעות -

דינים העולים

- א. דרגה ראשונה = ביחד: עיקר תפילה בציבור להתחיל שמונה עשרה עשרה אנשים ביחד ממש, ויכול להצטרף כל זמן שהציבור עדיין לא סיים 'ברכה ראשונה'. המתחיל שמונה עשרה עם הציבור, אפילו אם מאריך כמה שעות, נחשב כולו תפילה בציבור. גם לא יתחיל שמונה עשרה לפני הציבור, כי נראה כמזבח את הציבור. ומותר להתחיל ד' שניה תפתח לפני הציבור, שאין ניכר הקדמתו.
- ב. דרגה שנייה = הצטרפות לציבור: להתחיל שמונה עשרה כאשר הציבור אחרי ברכה ראשונה, נחשב תפילה בציבור אך לא בדרגה המושלמת של מתחיל עם הציבור ממש. ויש אומרים שנחשב תפילה בציבור ממש, רק שיש מעלה להתחיל ביחד. ויש אומרים שאם אינו מתחיל ביחד אינו נחשב בציבור כלל.
- ג. נטאי להצטרפות: בדרגה השנייה, יש נטאי שלא יתחיל אם יפסיד את הדברים שבקדושה דלהלן: 1. קדושה. 2. אמן של הקל-הקדוש. 3. אמן של שומע תפילה. 4. מודים. 5. אמן יאה שמה רבה של קדיש שלם שבסוף התפילה. 6. ברכו. 7. ברכת כהנים. 8. קריאת התורה. ואם כבר שמע אותם או ישמע אחרי התפילה מותר, חוץ ממודים שאסור, ויש אומרים שגם בקדיש אסור. ולגבי הדרגה הראשונה, הביאור הלכה מסתפק אם מותר למאריך בתפילה להתחיל שמונה עשרה עם הציבור למרות שיפסיד קדושה, ולדעת החזון איש מותר כיון שמתחיל עם הציבור.
- ד. דרגה שלישית = עם הש"ץ: להתחיל עם הש"ץ ויאמר עמו כל התפילה מילה במילה, ויש אומרים שיאמר עם הש"ץ רק עד הקל הקדוש (בתנאי שיספיק שומע תפילה). לדעת הרמ"א והמש"ב רק בדיעבד יתחיל עם הש"ץ ועדיף להתחיל שמונה עשרה אחרי חזרת הש"ץ. ולדעת האליה רבה והחזו"א גם לכתחילה יתחיל עם הש"ץ.
- ה. המתפלל עם הש"ץ: רשאי לומר קדושה בקול ולהגביה רגליו, יאמר לזור ודור, ויש אומרים שיאמר אתה קדוש. יתפלל בנוסח הש"ץ כל התפילה, ויש אומרים שיתפלל בנוסח הש"ץ רק עד הקל הקדוש. בברכת כהנים בחלקו אם יענה אמן על פסוקי הברכות, או ישתוק וישמע.
- ו. דרגה רביעית = הצטרפות לש"ץ: להתחיל שמונה עשרה תוך כדי חזרת הש"ץ כאשר יש עשרה שמקשיבים.

משיב כהלכה

הפרס השבועי 100 שקל מזומן
הזוכה בפרס גיליון 457 בסך 100 שקל מזומן
הבחור החשוב כמר ישראל אלישיב הי"ו
ישיבת תושיה תפרח

שאלה: מהם חילוקי הדינים, שיש בהם קצת את המעלה של תפילה בציבור?

הצטרפות למנין חזון איש (נשאר אחד מהציבור, החזון אמר קדיש תתקבל), בשעה שהציבור מתפלל (אותה תפילה, תפילה אחרת, כל מנין בעיר, מנין שלו), במקום שהציבור מתפללים (ביחידות בבית הכנסת), ואיזה דרגה עדיפה על חברתה ומדוע?

מקורות: גמ' (ברכות דף ו. ז. ח. עבודה זרה דף ד. ט.)
 (עבודה זרה דף ד. ט.) **רבינו יונה** (ברכות דף ד. מדפי הרי"ף), **רמב"ם** (תפילה פרק ח הלכה א), **שו"ע ומשנ"ב** (סימן צ סעיף ט), **מחצית השקל** (שם ס"ק יז), **צ"ח** (ברכות דף ו. ד), **חזו"א** (דינים והנהגות עמוד בת, ארחות רבינו חלק א עמוד צג, דעת נוטה חלק א עמוד רנג, קונטרס הזכרונות עמוד טט), **קהילות יעקב** (ברכות סימן ג עבודה זרה סימן א), **הליכות שלמה** (פרק ה אות יח), **משנת יוסף** (חלק ט סימן כה), **אשי ישראל** (פרק ח הערה לב).

במדור זה מופיעה שאלה בנושא הגיליון הבא, כל השולח תשובה נכונה, בציוריו פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד), יכול לזכות בפרס. בחירת הזוכה על דעת רבני הילכתא ולפי החלטתם הבלעדית. התשובות המובחרות יושלו במידת האפשר בגיליון הקרוב.

- ניתן להגיש תשובות באחת מהאפשרויות הבאות.
- קו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 שלוחה 4
- עמדות 'נדרים פלוס' לקהילות, קופת 'הילכתא' - 'עומק הפשוט'
- חדר 'קול הלשון', ישיבת מיר ירושלים, תיבת 'הילכתא'
- בפקס מספר 6507823-1532
- במייל 5047867@gmail.com

לעילוי נשמת
הר"ר דב בהר"ר צבי יחזקאל יפה זצ"ל
נלב"ע י"ט חשוון תשע"ח ת.נ.צ.ב.ה.

נושא הגיליון הבא:

'מנין חזון איש'

טלו חלק בזיכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעורר את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

הגיליון הוקדש

לעילוי נשמת הרה"ג יונה יוסף בן הרה"ג פרץ דיסין זצ"ל
 נלב"ע כ"ד כסלו תשס"ח ת.נ.צ.ב.ה.

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

- גיליון שבועי עומק הפשוט
- שיעורים וימי עיון
- בית הוראה טלפוני
- בירורי הלכה אקטואליים
- קו מידע הלכתי
- חוברות הדרכה

מכון הילכתא

מענה אנושי: 02-5350-535 פקס: 02-6507-823

לקבלת הגיליון במייל: 5047867@gmail.com

קו מידע הלכתי
 02-5377-085

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, וישום להגרלות, ועוד...